

Skolens samarbeid med hjemmene

(Siden er under utvikling.)

Det er i skolens og lærerens egeninteresse at skole - hjem samarbeidet fungerer uten mye friksjon, med voksne i et avklart samarbeid, som drar i samme retning. En god skole - hjem relasjon, bygd på tillit, klarlagte forventninger og klare samarbeidslinjer, er forebygging i praksis. Det er et sterkt bidrag mot at uheldige forhold skal få oppstå og utvikle seg, og for at uheldige forhold lettere skal finne sin løsning.

I motsatt fall: Dersom skolen ikke har vært i forkant og tatt ledelsesansvaret i samarbeidet med hjemmene, kan det koste mye i både tid og krefter når negative forhold og misnøye skal ryddes opp i, i etterkant. Mange ansatte i skolen har kjent på kroppen at konflikt, mistillit og negativitet bryter ned og gjør at overskuddet og trivselen som kreves for å få gjort en god nok jobb med elevene, blir mindre.

Ta ledelsen i samarbeidet

Skolen må ta ledelsen og vise vei i skole - hjem samarbeidet. Det ligger på skolen å ta initiativ til, legge til rette for, og å drifte et godt skole - hjem samarbeid. Noen føringer bør alltid råde grunnen når skolen skal lede samarbeidet:

- Hevd alltid den lave terskelen for kontakt, begge veier.
- Bygg enhet og vis enhet også inn mot foreldre. Godt samarbeid er et adelsmerke.
- Ha en god og felles organisering. Ingen ansatt skal stå alene i skole - hjem samarbeidet. Alle bør ha fellessystemer å støtte seg på.
- Fylles med innhold bak: Gi et innhold til samarbeidet som tar foreldres hovedansvar på alvor og som oppleves som meningsfylt av hjemmene.
- Vektlegg den gode relasjonen. Tillit kommer ikke av seg selv, men må bygges.
- Vær i forkant av, og ta høyde for foreldres forskjellighet, og se at foreldre trenger ulikt.

En lav terskel for kontakt begge veier

Både skole og foreldre kan ha en for høy terskel for å ta kontakt med hverandre. De færreste foreldre ønsker å være til bry for læreren eller skolen, og lærere kan på sin side ha et ønske om å ordne opp i ulike forhold som gjelder elever, uten å involvere eller "forstyrre" foreldre. "Det er jeg som er læreren, så det er jeg som må ordne opp." Resultatet kan fort bli at små ting får vokse seg store, at misnøye og misforståelser får sette seg, og at disse må ryddes opp i, i etterkant.

Skoler og den enkelte lærer må være tydelig på at "denne skolen ønsker en lav terskel for kontakt begge veier", at "det er bedre med en henvendelse for mye enn en for lite", og at "foreldre vil bli tatt godt i mot når de henvender seg". Alle tre utsagnene kan fremstå som selvfølgeligheter, men er det langt fra alle steder. Setningene bør inngå som en fast del av føringene for alle ansatte på en skole.

Fellesføringer og enhet

Samarbeid med hjemmene er et skoleanliggende og bør ikke være opp til den enkelte ansatte. Bygg felles ledelse ikke bare inn mot elevene men også i forholdet til foreldre og foresatte. Enhet og felles ledelse handler om å dra i samme retning, og vise klart og tydelig at her er det ikke "hver mann for seg selv", men et "vi" som jobber sammen til det beste for elevene og deres foreldre.

Fellesføringer og minstestandarder bør gjelde for alle. Slikt sett blir det ikke opp til den enkelte ansatte i skolen å velge hvordan samarbeidet med hjemmene skal foregå. Fellesføringer kan sees på som en variant av minstestandarder, hvor det på ingen måte skal begrense ansatte som ønsker mer av et innhold i samarbeidet.

Der hvor privatpraksisen får råde, og det er opp til den enkelte ansatte i skolen hvordan et skole - hjem samarbeid skal foregå, ligger det mye mer til rette for feilskjær, manglende informasjon og kommunikasjon, misforståelser og konflikt.

Fellesføringer for ansatte i samarbeidet med hjemmene kan sikre at minstestandarder og helt grunnleggende elementer i samarbeidet blir fulgt, og at skolen dermed i større grad er i forkant av mulig trøbbel som kan oppstå i relasjonen til både hjemmene og elever.

Mangel på både fellesføringer i samarbeidet, og på vel fungerende kanaler for informasjon og dialog, bidrar til å opprettholde den høye terskelen for kontakt mellom hjem og skole. Det er ikke godt for skole - hjem samarbeidet.

Bygging av enhet og konkretisering av felles føringer krever prosess og aktiv ledelse fra skoleleder. Prosess på trinn og team kan ta tid, og krever rom for diskusjoner og klargjøringer for å dyrke frem innspill og ståsted. Når prosessene har gått sin gang er det skoleleder sitt ansvar å dra ting sammen og presentere et felles utgangspunkt. "Slik gjør vi det hos oss."

En god og felles organisering

God organisering av samarbeidet med hjemmene er praktisk tilrettelegging for den enkelte ansatte i skolen, samtidig som det samler og bygger enhet og en felleskultur. God organisering hjelper ansatte i det daglige og jevne samarbeidet med hjemmene.

Skolen kan ha felles organisering på en rekke områder.

Utviklingssamtalen

Når på året? Hvilke elementer/ innhold bør samtalen ha? Voksensamtale vs. samtale hvor eleven er tilstede. Innkallingsrutiner. Foreldres forberedelse til samtalen.

Foreldremøtet

Innhold. Gjentakende elementer. Ledelses deltakelse. Hvordan ta i mot foreldre når de kommer? Formøte med foreldrekontakter. Innkalling. Organisering av mat/ drikke på møtet. Referatskriving. Hvordan være i forkant av nye tema som ikke er forberedt? Hvordan være i forkant av, eller møte foreldre som sporer av møtet eller bærer på frustrasjoner? Foreldrekontaktens rolle under møtet.

Ledelsens deltakelse og medvirkning i samarbeidet med foreldre

Sinte, negative eller ufine foreldre som læreren ikke bør ha møte alene med.

Når trenger læreren bistand på møter eller i utviklingssamtaler? Ledelsens tilbud om kontakt. Ledelsens deltakelse på årlige foreldremøter.

Tilgjengelighet for foreldrekontakt

Når leser lærere e-posten om morgenen og i løpet av dagen? Telefontid i løpet av uka? Tilstedeværelsestid for foreldre.

Kanaler for samarbeid

Det finnes mange kanaler for samarbeid med hjemmene. (E-post, telefon, sms, ranselpost, Fronter, Its learning, tilstedeværelsestid, FAU og foreldrekontakter) i tillegg til foreldremøtet og utviklingssamtalen. Hvilke skal brukes til hva? Kanaler som er felles for alle lærere bør defineres godt

- Hvilken kanal brukes til info? (postmappe og e-post)
- Hvilken kanal brukes ved kontakt begge veier? (telefon og e-post. Noen elever kan ha egen kontaktbok.)
- Hvilken plass skal digitale plattformer ha, a la Fronter og Its Learning? (Som lagringsplass og faglig forhold rundt eleven, som tester, resultater, innleveringer etc.)
- Hvilken kanal kan brukes for foreldre som ønsker å prate? (Fast telefontid. Henvendelse på e-post, så ringer læreren opp på avtalt tid. Fast tilstedeværelsestid hvor foreldre kan komme på skolen.)
- Hvilke kanaler egner seg for å nå alle, og hvilke egner seg ikke? (E-post og telefon/ SMS når alle. Fronter gjør ikke det. Ranselpost gjør det heller ikke der eleven har delt bosted/ foreldre på hver sin kant.

Prinsipper for samarbeid

- Bruk kjente kanaler som foreldre bruker allerede, eks. felles e-post eller SMS
- Lag rutiner og forutsigbarhet
- Samarbeidet må være lett tilgjengelig. Det må være lett å henvende seg.
- Foreldre må slippe å lete etter informasjon
- Gjentakelsens kraft: Enkelte ting skal bare gjentas og gjentas (Lav terskel,
- Det gjelder å nå begge foreldrene, og evt. begge hjemmene hvis foreldre bor fra hverandre. Der barnet har delt bosted bør dette være selvsagt.

Der barnet har et hovedbosted og et "besøkshjem" er det et godt signal at skolen også velger å informere "besøksforelderen".

- Det er aldri farlig å være på tilbudssiden inn mot foreldre, så lenge man er klar på at det ikke er alt man får gjort noe med, og så lenge skolen også har definert og følger opp sine forventninger til hjemmet.
- Begge parter i samarbeidet skal være klar over foreldrenes hovedansvar. Da er det også lov til å ha klare forventninger fra foreldre.

Kanaler for samarbeid:

- Foreldremøtet
- Utviklingssamtalen
- Foreldrekontakter: Månedlig kontakt med foreldrekontakter med spørsmål "Har dere noe på agendaen som dere ønsker å drøfte? Henvendelser fra foreldre? Løse tråder?"
- Tilstedeværelsestid
- Digitale plattformer: Fronter/ Its Learning "Ting blir lagt ut på Fronter."
- Ukebrev/ baksiden av ukeplan: Ukentlige rutiner
- Ranselpost/ beskjedmappe/ loggbok: Også info som blir sendt på e-post
- Telefon/ SMS: Sende ut felles SMS til alle med mulighet for å svare på SMS. Svaret går inn på e-post. Hastekontakt.
- Fast telefontid/ telefonsvarer
- E-post: Info til alle/ begge foreldrene på kanal de bruker daglig.
- sosiale medier: Facebook etc
- Ved henting og bringing: tilfeldig. Mest for småskolen.
- Brev pr. post: Der ting forsvinner. Elever kaster bort. Foreldre ikke har e-post.

Alt til sitt bruk!

Bruk e-post (Bearbeides)

Det fine med e-post er at det for de fleste er et allerede etablert inngangspunkt for foreldre. De fleste foreldre er innom flere ganger om dagen, og foreldre slipper å søke aktivt etter informasjon slik de må på Fronter og de andre digitale plattformene. E-post info innbyr dessuten til svar og dialog, kan arkiveres og åpnes når det passer læreren.

Det blir imidlertid viktig å kartlegge hvem som ikke har tilgang til e-post, som ikke bruker det regelmessig, eller som ønsker informasjon på annet vis. I de fleste elevgrupper vil det være få, om noen i det hele tatt, som ønsker en annen oppfølging.

Bruk e-post fast til formidling av fellesinfo. Du når begge foreldrene, også der det er delte hjem.

Innhold i samarbeidet: Hva skal man samarbeide om?

(Bearbeides)

Foreldrenes hovedansvar for opplæringen av egne barn bør gi markante konsekvenser for skolen mht hvordan den legger til rette for et samarbeid, og til innholdet i samarbeidet.

Skolen oppfører seg ofte som om foreldre ikke er hovedansvarlige for eget barn. På den ene siden kan skolen legge ned mengder av arbeid og innsats som i utgangspunktet burde ha ligget på foreldre. På den annen side kan skolen ofte glemme å stille krav til foreldre om oppfølging og deltakelse, men heller "invitere til foreldremøte" som om det er frivillig å stille i møter med skolen, og "oppfordre til oppfølging" som om det er et valg foreldre kan ta fritt. Det er det ikke, og bør det heller ikke være.

Å være forelder forplikter, også i skolesammenheng. En naturlig konsekvens er utviklingen av et forventningsdokument som dels konkretiserer skolens forventninger til foreldre, og dels gjøre rede for hva foreldre kan forvente av skolen. Et forventningsdokument kan også klargjøre forventninger til elever, slik at dette er forutsigbart også for foreldre.

Vektlegg den gode relasjonen

Fravær av en negativ relasjon betyr ikke at den gode relasjonen vil være der når det kniper. Bygging av gode relasjoner krever bevissthet og aktiv handling fra ansatte i skolen. tilbudsside, lav terskel, se barnet mitt, tatt vel i mot, oppfølging. Den positive telefonen hjem. Bilder på foreldremøtet. At man holder det man lover. At man svarer raskt og på en vennlig måte. Å bli møtt med

respekt. At man innbyr til dialog og kontakt. Hvordan møter man foreldre som kommer inn på skolen?

Når du frem til foreldrene?

Skolens tilrettelegging for et samarbeid med hjemmene skal fremme dialog og medvirkning med alle foreldre, samt sikre at informasjon som blir gitt faktisk når frem. Hvordan nå frem og samtidig legge til rette slik at terskelen mellom skole og hjem blir lavest mulig?

De fleste foreldre er både greie og vil vel. Men det er likevel ikke gitt at de oppfører seg slik skolen ønsker, både mht å oppsøke informasjon eller å søke medvirkning.

-
- - Dette kan du forvente av skolen
 - Informasjon: Å bli informert i tide, begge veier
 - En tydelig invitasjon til samarbeid: Å alltid fremme og hevde den lave terskelen for kontakt som bør gå begge veier
 - Tydelige og forutsigbare veier for kontakt, begge veier
 - Å bli tatt godt i mot når det blir tatt kontakt, begge veier
 - Å bli spurt som forelder
 - Å bli lyttet til som forelder
 - Å få medvirke i prosess, i endring, i utvikling av strategier, som forelder, og ikke bare bli informert om skolens valg i etterkant

 - ha gode informasjonsrutiner
 - sikre medvirkning fra foreldre
 - ta godt i mot foreldre ved henvendelser
 - gjennomføre en forventningsavklaring
 - invitere til samarbeid og drifte samarbeidet
 - alltid hevde lav terskel for kontakt

Hva kan forventes av en lærer? Hvilken tid skal brukes? Hva inngår i for og etterarbeid og tilstedeværelsestid?

Inn hvor?: Informasjonsspredning via egnede kanaler er en selvsagt del av et gjensidig og godt samarbeid. En klage som går igjen i foreldres møte med skolen er "hvorfor har ikke vi fått vite noe om dette før?" Skolen er ikke alltid like god til å informere, og når den gjør det kan det være svært sent og via kanaler som ikke når alle.

En løpende informasjonsstrøm og en fast og hyppig informasjonsrutine til hjemmene er ofte nødvendig for å sikre at det ikke glipper. Hverdagen i skolen er for hektisk for mange ansatte til at man kan se bort fra de gode rutinene.